

# Spis treści

---

---

|                                                          |           |
|----------------------------------------------------------|-----------|
| O autorach .....                                         | 7         |
| Po co ta książka? I dla kogo? .....                      | 11        |
| Prof. dr hab. Jerzy Chłopecki                            |           |
| <b>1. Komunikacja dydaktyczna .....</b>                  | <b>15</b> |
| <i>Anna Baran</i>                                        |           |
| Wprowadzenie .....                                       | 15        |
| Komunikacja interpersonalna w procesie edukacyjnym ..... | 16        |
| Specyfika komunikacji w dydaktyce a wiek studentów ..... | 25        |
| Asertywność w kontakcie ze studentami .....              | 29        |
| Grupa społeczna w rzeczywistości akademickiej .....      | 37        |
| Konstruktwna praca grupowa .....                         | 44        |
| <b>2. Przygotowanie do zajęć .....</b>                   | <b>48</b> |
| <i>Adrianna Kaszuba-Perz, Paweł Perz</i>                 |           |
| Sposoby przygotowania się do zajęć .....                 | 48        |
| Tworzenie struktury prezentacji .....                    | 55        |
| Wykorzystywanie pomocy dydaktycznych .....               | 59        |
| <b>3. Głos i wymowa dobrego wykładowcy .....</b>         | <b>65</b> |
| <i>Marta Wojtowicz-Błąd, Łukasz Błąd</i>                 |           |
| Wprowadzenie .....                                       | 65        |
| Wykładowca – <i>one man show</i> .....                   | 66        |
| Błędy w wymowie .....                                    | 70        |
| Akcent wyrazowy i tempo wymowy .....                     | 73        |
| Jak doskonalić wymowę? .....                             | 76        |
| Podsumowanie .....                                       | 82        |
| Załącznik: Zestaw ćwiczeń .....                          | 84        |
| <b>4. Indywidualny styl prowadzenia zajęć .....</b>      | <b>87</b> |
| <i>Andrzej Rozmus</i>                                    |           |
| Wprowadzenie .....                                       | 87        |
| Wiedza i doświadczenie wykładowcy .....                  | 88        |
| Osobowość wykładowcy .....                               | 92        |
| Jakość komunikacji interpersonalnej .....                | 100       |
| Motywacja i nastawienie wykładowcy .....                 | 103       |

|                                                                                  |            |
|----------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Obraz idealnego wykładowcy .....                                                 | 108        |
| Elementy materialne wizerunku wykładowcy .....                                   | 109        |
| Technologia dydaktyczna .....                                                    | 110        |
| Drogi doskonalenia indywidualnego stylu prowadzenia zajęć .....                  | 116        |
| <b>5. Psychospołeczne pułapki oceniania .....</b>                                | <b>120</b> |
| <i>Barbara Przywara</i>                                                          |            |
| Podstawy procesu oceniania .....                                                 | 120        |
| Przyczyny błędów w procesie oceniania .....                                      | 123        |
| <b>6. Wielokulturowa uczelnia .....</b>                                          | <b>128</b> |
| <i>Anna Siewierska-Chmaj</i>                                                     |            |
| Wprowadzenie .....                                                               | 128        |
| Wykładowca w środowisku wielokulturowym .....                                    | 129        |
| Dystans władzy w środowisku akademickim .....                                    | 131        |
| Indywidualizm i kolektywizm – wyzwanie dla wykładowcy .....                      | 134        |
| Męskość i kobiecość kultury jako źródło nieporozumień .....                      | 136        |
| Unikanie niepewności .....                                                       | 139        |
| Orientacja krótko- i długodystansowa, czyli dynamizm konfucjański .....          | 143        |
| Podsumowanie .....                                                               | 146        |
| <b>7. Praca ze studentami niepełnosprawnymi .....</b>                            | <b>148</b> |
| <i>Monika Struck-Peregończyk</i>                                                 |            |
| Studenci niepełnosprawni – kilka faktów i liczb .....                            | 148        |
| Postrzeganie studentów niepełnosprawnych .....                                   | 152        |
| Stereotypowe myślenie o osobach niepełnosprawnych .....                          | 157        |
| Zasady zachowania się w stosunku do osób niepełnosprawnych .....                 | 159        |
| Praktyczne rozwiązania .....                                                     | 162        |
| Podsumowanie .....                                                               | 168        |
| <b>8. Wykładowca dowcipny, czyli wady i zalety humoru w szkole wyższej .....</b> | <b>169</b> |
| <i>Lukasz Błąd</i>                                                               |            |
| Wprowadzenie .....                                                               | 169        |
| Powaga a humor .....                                                             | 170        |
| Poznawcza wartość humoru .....                                                   | 179        |
| Humor w nauczaniu .....                                                          | 183        |
| Humor w wystąpieniach publicznych .....                                          | 187        |
| <b>9. Wykładowca i student – role na nowo zdefiniowane .....</b>                 | <b>202</b> |
| <i>Olga Kurek</i>                                                                |            |
| Wprowadzenie .....                                                               | 202        |
| Metatrendy w edukacji XXI wieku .....                                            | 203        |
| Nowe formy zdobywania wiedzy .....                                               | 205        |
| Aneks: Trudne sytuacje w dydaktyce .....                                         | 208        |
| Indeks .....                                                                     | 215        |

W modelu uniwersytetu stworzonym przez Wilhelma Humboldta wykładowca był uczonym, który przedstawiał studentom wyniki własnych przemyśleń i eksperymentów. Współcześnie, gdy większość dydaktyków przekazuje słuchaczom wiedzę nabytą, niezwykle ważna stała się technika jej przekazu.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni znajdą w tej książce odpowiedzi na wiele nurtujących ich pytań – od pozornie banalnych (Jak sobie radzić ze ściąganiem na egzaminach? Jak zręcznie wpieść dowcip w treść wykładu?) do zasadniczych:

- Jak mówić, by studenci słuchali?
- Jak przygotować dobry wykład, ciekawe ćwiczenia, porywającą prezentację?
- Jak oceniać pracę studentów?
- Jak się odnosić do studentów niepełnosprawnych?
- Jak podchodzić do studentów z innych kręgów kulturowych?

*Autorzy nie są dydaktycznymi nowicjuszami – każdy ma już za sobą lata akademickiej praktyki – jednak nie zdążyli się jeszcze zestarzeć, jeszcze nie popadli w rutynę. Poza tym pracują na uczelni, na której projakościowa orientacja doprowadziła do ukształtowania się atmosfery rywalizacji. Bez niej być może nie zaczęliby się zastanawiać nad jakością swego warsztatu dydaktycznego i nie pokusiliby się o napisanie książki, która, jak mi się wydaje, jest pierwszą taką publikacją na rynku księgarskim.*

*W jednym z rozdziałów autorzy piszą, że wykładowca powinien być po trosze aktorem. Dlaczego jednak aktor o widowni zapomnieć nie może, zdarza się natomiast, że profesor nie uświadamia sobie jej istnienia? Oczywiście wyjaśnienie jest banalnie proste. Aktor nie może lekceważyć tych, którzy kupili bilety do teatru, a jego władza nad widownią jest wprost proporcjonalna do zdolności aktorskich, jest umiejętnością, którą sam musi wypracować. Władza profesora nad audytorium studenckim wynika z ogólnego nadania i nie wymaga potwierdzenia. Wykład może być nudny – na egzaminie i tak profesor będzie miał rację.*

ze wstępu prof. dr. hab. Jerzego Chłopeckiego